

Kłótnie, manipulacje, niewielkie wsparcie bliskich - czyli jak dzieci przechodzą przez rozstanie rodziców. Raport z badania.

Co trzecie rozstanie przebiega w nerwowej atmosferze. Z tego powodu cierpią zwłaszcza dzieci – prawie co drugie jest świadkiem kłótni rodziców, a co piąte w nich uczestniczy. Raport z badania pt. „Dziecko w czasie rozstania rodziców” rzuca światło na proces rozpadu polskich rodzin oraz wskazuje jego psychologiczne i społeczne konsekwencje, ze szczególnym uwzględnieniem perspektywy dziecka. Raport jest elementem kampanii społecznej „Rozchodzi się o dzieci”.

Liczba rozwodów w Polsce od wielu lat rośnie. W samym 2019 roku rozwiodło się ponad 65 tys. małżeństw – to o 2 tys. więcej niż w roku poprzednim¹. Zgodnie ze statystykami ponad połowa rozwodzących się par posiada dzieci. W konsekwencji coraz więcej osób narażonych jest na ogromny stres, poczucie bezradności, zagubienie czy wstyd.

Jak wynika z badania przeprowadzonego przez Stowarzyszenia OPTA, ponad 40% ankietowanych rodziców miało poczucie, że ich dzieci ucierpiały w trakcie rozstania. Prawie co piąte dziecko w tym czasie mogło czuć się niekochane lub utracić poczucie bezpieczeństwa. Prawie co drugie było świadkiem kłótni, a co piąte w nich uczestniczyło. Również co piąte dziecko doświadczyło manipulacji ze strony któregoś z rodziców.

Rozstanie rodziców - skutki u dzieci

U jednej trzeciej wszystkich dzieci (37%) rodzice nie zaobserwowali żadnego ze skutków rozstania, co wbrew pozorom, zgodnie z opiniami ekspertów, nie jest pozytywnym zjawiskiem. Wśród zaobserwowanych konsekwencji pojawiały się obniżone samopoczucie, zamknięcie się w sobie, pogorszenie relacji z rodzicem czy zwiększona płaczliwość (zdecydowanie częściej w przedziale wiekowym 0-9 lat). Wśród dzieci w przedziale wiekowym 10-18 lat dochodziło do problemów z nauką oraz niechęci do chodzenia do szkoły.

- Tak liczne deklaracje wskazujące na niewiedzę rodziców odnośnie stanu ich dzieci są niepokojące. Partnerzy w trakcie rozstania, ze względu na dużą ilość stresu, mogą być nadmiernie skupieni na sobie i swoich problemach, a przez to nie dostrzegać rzeczywistego stanu i potrzeb dziecka. Oznaki zagubienia w domu mogą być maskowane, a nadmiernie ujawniać się w szkole czy w kontaktach rówieśniczych. Musimy również pamiętać, że każde dziecko przez rozstanie rodziców przechodzi inaczej. W tym okresie szczególnie ważne mogą okazać się konsultacje ze szkolnymi pedagogami czy specjalnymi placówkami, które pomogą w pełni rozpoznać stan dziecka oraz podjąć odpowiednie działania - zauważa Dorota Sakławska, mediatorka Stowarzyszenia OPTA oraz koordynatorka kampanii społecznej „Rozchodzi się o dzieci”.

Kobiety rozwód znoszą trudniej

Co trzecia rozstająca się para (37%) przyznała, że rozstanie odbyło się w nerwowej atmosferze, w tym co szósta (16%) przyznała ocenę skrajnie negatywną. Pesymistyczne nastroje zdecydowanie częściej towarzyszą kobietom. Jako nerwową, atmosferę wokół rozstania określiło 43% pań. Takiego zdania był co czwarty mężczyzna. Co czwarta osoba (26%) z perspektywy czasu wyznała, że rozwód mógł przebiec w przyjaźniejszej atmosferze.

¹ *Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2019 r.* Główny urząd Statystyczny, Warszawa 2020.

- *Kobiety gorzej znoszą atmosferę rozstania, jednak warto zwrócić uwagę, że to właśnie one zdecydowanie częściej sprawują opiekę nad dziećmi - wśród badanych opiekę nad dzieckiem decyzją sądu otrzymało 59% kobiet i jedynie 7% mężczyzn - co bez wątpienia może wpływać na ich ocenę tej sytuacji. Rozpad rodziny jest wyjątkowo trudnym momentem. Na osobie, która w tym czasie dodatkowo opiekuje się dzieckiem, spoczywa ogromna odpowiedzialność. Ma ona obowiązek zadbać o potrzeby dziecka, ale sama także musi odnaleźć się w nowej rzeczywistości. Również w przypadku rodziców kluczowe jest wsparcie rodziny, przyjaciół lub specjalisty. Znalazło to też potwierdzenie w naszych badaniach - im więcej osób wspierało respondentów, tym częściej mówili oni, że atmosfera rozstania przebiegła spokojniej – tłumaczy Sakławska.*

Kto pomaga w czasie rozstania?

Aż 40% rodziców przyznało, że w czasie rozstania brakowało im wsparcia innych osób. Jeżeli mogli liczyć na pomoc, najczęściej przejawiała się ona ze strony dziadków (57%). W dalszej kolejności pojawili się inni członkowie rodziny (41%) oraz znajomi (31%). Co szósta osoba nie otrzymała od bliskich żadnej pomocy w tym trudnym okresie. W trakcie rozstania niektórzy decydują się na korzystanie z pomocy specjalistów. Rodzice najczęściej decydują się na wsparcie psychologa (31% przypadków) oraz psychoterapeuty (24%). Z kolei w przypadku pomocy udzielanej dzieciom najczęściej wybieranym specjalistą jest pedagog (30% wskazań).

- *Wieloletnie doświadczenia naszych specjalistów pokazują, że rozstanie jest jednym z najtrudniejszych kryzysów dotyczących rodziny. Zwykle to dzieci, ze względu na brak odpowiednich zasobów osobistych, najdotkliwiej odczuwają konsekwencje tej decyzji. Jako Stowarzyszenie OPTA prowadzimy kampanię społeczną „Rozchodzi się o dzieci”, której celem jest pokazanie różnych aspektów kryzysu rozpadu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem perspektywy dziecka. Chcemy zwiększyć świadomość i wrażliwość społeczną, ponieważ praktyka naszych specjalistów wskazuje na dużą potrzebę edukacji dotyczącej zagrożeń okołorozwodowych. Nie oceniamy decyzji o rozstaniu, lecz w tym trudnym czasie zachęcamy do szczególnej troski o dziecko – mówi Katarzyna Przyborowska, prezeska Stowarzyszenia OPTA oraz pomysłodawczyni kampanii.*

Badanie zostało przeprowadzone przez agencję badawczą SW Research, na próbie 204 osób, które w ostatnich 10 latach doświadczyły sytuacji rozwodu lub rozstania oraz posiadały dzieci do 18 r. ż. W ten sposób została opisana sytuacja 309 dzieci.

Kampania „Rozchodzi się o dzieci” została dofinansowana ze środków Województwa Mazowieckiego w ramach projektu „Mam prawo do mamy i taty”.

.....

Stowarzyszenie OPTA od 25 lat działa na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, zwłaszcza rodzin doświadczających kryzysów. Oferuje wsparcie psychologiczne i terapeutyczne dla rodziców i dzieci, a także pomoc prawną, mediacje czy specjalne programy edukacyjne. Za cel działań przyjmuje dokonanie trwałej zmiany na poziomie indywidualnym i społecznym. Kierując kompleksową, nowatorską pomoc, wspiera odbiorców w budowaniu zaufania do własnych decyzji i umiejętności skutecznego działania.